

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Центр «Нова Європа»
Київ

ГРОШІ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ:

ЯК ПО МАКСИМУМУ
СКОРИСТАТИСЬ
ЄВРОПЕЙСЬКИМИ
ФІНАНСОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ?

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Центр «Нова Європа»
Київ

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» в межах проекту «Між асоціацією та членством: що може бути наступною метою України у відносинах з ЄС?». Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково збігається з позицією Міжнародного фонду «Відродження».

Публікація підготовлена за загальної координації Леоніда Літри.

ГРОШІ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ:

ЯК ПО МАКСИМУМУ
СКОРИСТАТИСЬ
ЄВРОПЕЙСЬКИМИ
ФІНАНСОВИМИ
ІНСТРУМЕНТАМИ?

Давід Стулік

ПОРІВНЯННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ (ПІІ) ТА ДОСТУПУ ДО ПРОГРАМ І МОЖЛИВОСТЕЙ ФІНАНСУВАННЯ ЄС

Перш ніж представити та проаналізувати наявні можливості фінансування, якими могла б скористатися Україна, необхідно розпочати з основного питання про кінцеву мету такого аналізу:

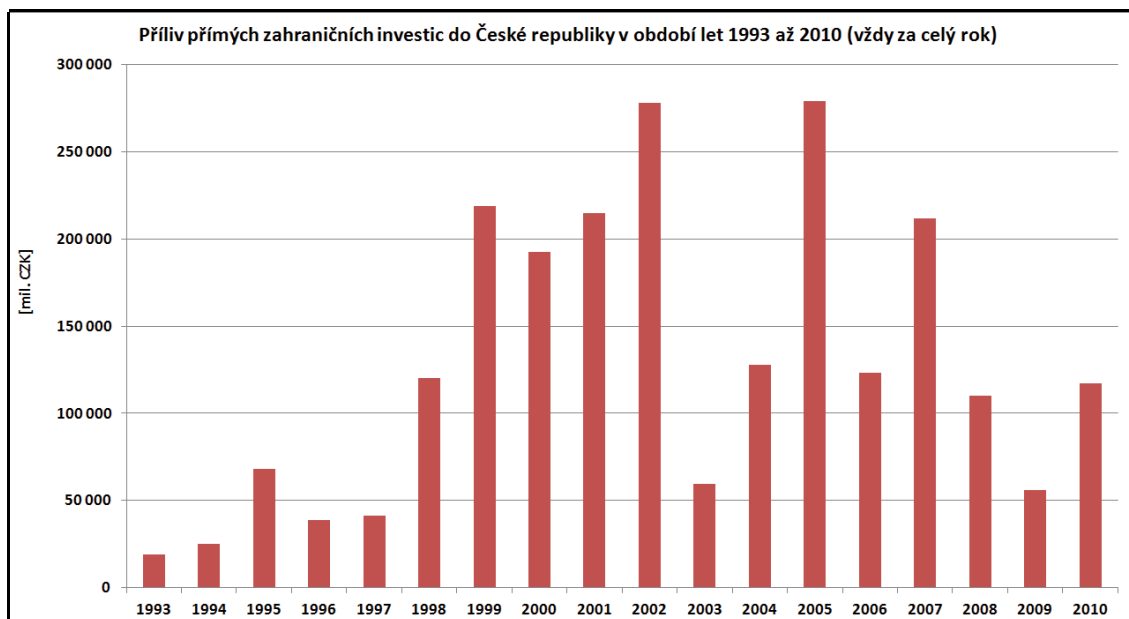
- Чи йдеться просто про мету як таку – отримати стільки фінансування ЄС, скільки можливо?
- Або: чи варто розглядати ці можливості фінансування як один із кількох інструментів, які заохочують економічне зростання та зростання рівня життя в країні?

Досвід країн Центральної Європи (КЦЄ), які стали членами ЄС у 2004 році, показує, що найбільший внесок у зростання їхнього ВВП у передвступний період припадає не на фонди ЄС.

Вирішальну роль у передвступному періоді як основний чинник зростання ВВП відігравали прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Приміром, у Чеській Республіці найбільший притік ПІІ відбувся після 1998 р. і далі близько 2002 р. Ці два періоди припадають на важливі геополітичні рішення – вступ Чехії до НАТО (1998 р.) і вступ до ЄС (2004 р.).

Для іноземних і транснаціональних компаній ці дві геополітичні події означали, що КСЄ стануть таким собі «безпечним місцем» зі сприятливим бізнес-кліматом для їхніх інвестицій завдяки реформам і законодавству, які були ухвалені та впроваджені відповідно до вимог і стандартів як НАТО, так і ЄС. Як наслідок, іноземні компанії вважали, що через подібність правового та інституційного середовища КСЄ і «старих» держав-членів ЄС/НАТО їхні інвестиції в КСЄ надійно захищені та гарантовані.

Таблиця 1. Щорічні потоки ПІІ до Чеської Республіки (1993–2000), млн чеських крон

Джерело: https://is.muni.cz/el/1431/podzim2013/Z0138/um/44084665/04_Text_Prime_zahranicni_investice_a_jejich_vliv_na_regionalni_rozvoj.pdf

Таким чином, трансформаційна сила євроатлантичної інтеграції зрештою призвела до економічного зростання, яке також вплинуло на покращення соціального та економічного становища громадян.

Рекомендація №1: уряд України не повинен ставити за ключовий пріоритет максимізацію майбутнього використання різних фондів ЄС, доступних асоційованим країнам. Вона не повинна бути самоціллю. Пріоритетом слід визначити швидку трансформацію як правової, так і інституційної системи, що привабить іноземних інвесторів. Ефективне використання відповідних фондів ЄС повинне бути спрямоване на таку мету – ретельний і стратегічний вибір і пріоритизація фондів ЄС, які найбільше сприятимуть перетворенням правової та інституційної системи України.

ДОСВІД ПОПЕРЕДНІХ ПЕРЕДВСТУПНИХ ПРОЦЕСІВ

Викладений далі опис двох розширень ЄС – а саме включення КСЄ і країн Західних Балкан – і відповідної допомоги, наданої на передвступному етапі, має на меті показати й пояснити як базові фінансові інструменти ЄС, так і їхній розвиток і тенденції їхніх змін до сьогоденішнього дня.

Фінансування КСЄ на передвступному етапі (1990–2003)

Основною програмою фінансування підготовки КСЄ до членства в ЄС була програма **«ФАРЕ»** (PHARE, «Допомога Польщі та Угорщині для реструктуризації економік»). Тоді її супроводжували ще дві програми: **«САПАРД»** та **«ІСПА»**.

Ці програми були спрямовані передусім на створення умов (інституційних, законодавчих, управлінських можливостей) для майбутнього якнайшвидшого та найефективнішого використання Структурних фондів ЄС, щоб забезпечити швидку адаптацію економік КСЄ до стандартів і процедур ЄС, підвищити конкурентоспроможність компаній КСЄ і здійснити реформу державного управління.

● **«ФАРЕ» (PHARE)**

Також можна стверджувати, що програма **«ФАРЕ»** стосувалася насамперед тих проєктів, які були спрямовані на підготовку інституцій державного управління до вступу в ЄС. КСЄ користувалися передвступною допомогою в межах **«ФАРЕ»** з 1990 р. Ближче до дати вступу (1 травня 2004 р.) значна частина щорічних бюджетних асигнувань програми **«ФАРЕ»** спрямовувалася на інституційну підготовку до майбутнього залучення коштів зі Структурних фондів ЄС.

Загалом програма «ФАРЕ» мала **три складові**:

1) Національні програми «ФАРЕ» для окремих КСЄ щодо реформування державного управління та поступового переходу до спільної правової системи ЄС (*acquis communautaire*). Іншою дуже важливою частиною Національних програм (за «ФАРЕ») були інвестиційні проєкти зі сприяння економічному й соціальному зближенню, які були використані для підготовки структур та інституцій, які в подальшому брали участь у Структурних фондах ЄС.

2) Програми транскордонного співробітництва (ТКС «ФАРЕ») мали на меті підготувати країни-кандидати до майбутньої участі в Ініціативі Співтовариства «ІНТЕРРЕГ» (внутрішні проєкти ЄС із ТКС). Проєкти в межах цих програм були спрямовані на інвестування в прикордонні регіони країн-кандидатів (інфраструктура, транспорт, туризм) і, як такі, мали на меті сприяти транскордонному співробітництву, міжлюдським обмінам, усуненню бар'єрів і перешкод для місцевого бізнесу.

3) Багатонаціональні програми «ФАРЕ» надавали додаткову підтримку взаємному співробітництву між країнами-кандидатами і сприяли їхній підготовці до форматів майбутньої співпраці між собою в межах ЄС. Підтримані проєкти були спрямовані на сприяння спільному керуванню і втіленню проєктів співпраці між окремими країнами-кандидатами.

- **«САПАРД»** (SAPARD, «Спеціальна передвступна програма для сільського господарства та розвитку села»)

Ця спеціальна програма стосувалася сільського господарства та розвитку села. Цей передвступний інструмент КСЄ використовують із 2000 року, коли дата їхнього вступу до ЄС уже була визначена. Його головна мета

полягала в підготовці країн-кандидатів до адміністрування й використання фондів розвитку сільського господарства ЄС, визначених у межах Спільної сільськогосподарської політики (ССП) – субвенції фермерам, цінова підтримка, ринкове втручання тощо. Пріоритет надавався поступовому впровадженню фінансових процедур і механізмів контролю, необхідних ЄС для СПП.

- **«ІСПА»** (ISPA, «Інструмент структурної політики у передвступний період»)

Ця програма передусім стосувалася фінансування великих проєктів у сфері екологічної інфраструктури й транс'європейських транспортних мереж. Що стосується екологічної сфери, фінансування було спрямоване в галузі, пов'язані із забрудненням води й повітря та переробку відходів. А що стосується транспортної інфраструктури, програма передбачала інвестиції в реконструкцію, модернізацію, будівництво та сполучення національних транспортних мереж у ТЄМ (Транс'європейські мережі).

Країни-кандидати почали користуватися фінансуванням у межах «ІСПА» з 2000 року. Після вступу до ЄС КСЄ мали право використовувати Фонд гуртування, а також Європейський фонд регіонального розвитку.

Нижче наведені дані про обсяг фінансової підтримки Чехії (10 млн жителів) з перерахованих передвступних програм.

- Через програму «ФАРЕ» Чехія щорічно отримувала від 60 до 70 млн євро в 1990-х рр. З 2000 р. середньорічна допомога ЄС зросла до понад 100 млн євро (у 2002 р. Чехія отримала 103,8 млн євро, у 2003 р. – 114,18 млн євро).
- Загалом протягом 1990–2003 рр. за час дії програми «ФАРЕ» Чехія отримала доступ до 1,034 млрд євро.
- До кінця 2003 р. (останній рік перед вступом до ЄС) за програмою «ІСПА» Чехії було виділено 244,3 млн євро.

- У межах програми «САПАРД» у передвступний період Чехія щорічно отримувала близько 22,1 млн євро.

Програми Співтовариства ЄС, спрямовані на стимулювання внутрішніх проєктів ЄС та обмінів у конкретних сферах співпраці. Починаючи з 1997 р. (за сім років до вступу до ЄС), Чехія, як і інші країни-кандидати, поступово отримувала доступ до програм Співтовариства ЄС (передусім у сферах молоді, підтримки малого та середнього бізнесу, культури й енергоефективності).

Спершу країни-кандидати покривали витрати на участь («вхідний квиток») у програмах Співтовариства ЄС зі своїх державних бюджетів. Згодом, коли виявилося, що в межах «ФАРЕ» було використане не все фінансування, з ЄК була укладена домовленість, що ці кошти можуть частково покрити вартість «вхідного квитка». Зрештою, Чехія так компенсувала не більше 50% його вартості.

Загальний внесок Чехії в програми Співтовариства ЄС протягом 1997–2000 рр. становить 24 млн євро. Однак визначити рівень «віддачі цих інвестицій» дуже складно, оскільки чеські організації могли брати участь у проєктах Співтовариства, які очолювали партнери з інших країн-членів ЄС, звідки офіційно і надходило фінансування ЄС.

Загальний обсяг передвступної допомоги для Чехії (країни, вчетверо меншої за Україну) до 2000 р. становив 60–70 млн євро на рік, після чого збільшився до 200 млн євро на рік.

Однак цей показник (60–200 млн євро) щорічної передвступної допомоги Чехії з боку ЄС не можна просто порівняти в абсолютних числах і сумах. Якість, логіка й характер передвступної допомоги ЄС для України відрізняються від допомоги Чехії. З 2014 р. ЄС залучив понад 17 млрд євро у вигляді грантів

і позик Україні. Їхньою головною метою була підтримка порядку денного реформ, тоді як у випадку Чехії – підготовка до членства в ЄС. Більшість із 17 млрд євро були надані Україні у формі позик Європейського інвестиційного банку і Європейського банку реконструкції та розвитку, а також як макрофінансова допомога (кредити з низькими відсотками).

Але якщо окремо розглянути надані Україні гранти ЄС, то, за неофіційними підрахунками¹, їхній обсяг у 2014–2019 рр. становив 1,5 млрд євро, тобто близько 250 млн євро на рік. Це число вже перебуває на рівні й навіть перевищує рівень фінансової підтримки Чехії з боку ЄС у передвступний період.

Західні Балкани

Після набуття членства Хорватією ЄС замінив попередні передвступні програми єдиним інструментом – Інструментом передвступної допомоги («ІПА»).

Основна відмінність процесу розширення ЄС на Західні Балкани від розширення на КСЄ полягала в тому, що Союз не ставив на чільне місце розбудову необхідних інституцій, збільшенні та покращенні спроможностей державного управління (для впровадження політики й фінансових інструментів ЄС у період після вступу), а також створення відповідної правової бази членства в ЄС. Натомість він зосередився на інвестуванні в соціально-економічну сферу країн-кандидатів, більшість із яких представляють Західні Балкани й Туреччину.

Схоже, ця зміна пріоритетів відображає зниження рівня політичної волі й підтримки країнами-членами ЄС подальшого розширення об'єднання. Процес розширення як такий було призупинено.

¹ Євген Ангел, «Хто допомагає Україні?», <https://3dcftas.eu/op-eds/who-is-aiding-ukraine>

Станом на сьогодні «ІПА» реалізовувався в три етапи відповідно до трьох багаторічних фінансових перспектив ЄС: «ІПА» (2007–2013 рр.), «ІПА II» (2014–2020 рр.) та нещодавно розроблений «ІПА III» (2021–2027 рр.).

Основними сферами підтримки в межах «ІПА» є:

- верховенство права, основоположні права й демократія;
- якісне управління (англ. good governance), впровадження законодавства ЄС, добросусідські відносини й стратегічні комунікації;
- «зелена» політика і співпраця у сфері екологічної сталості;
- конкурентоспроможність та інклюзивне зростання;
- територіальне й транскордонне співробітництво.

«ІПА III» для країн-кандидатів на Західних Балканах має такі складові й ініціативи:

- *Економічний та інвестиційний план для Західних Балкан* з бюджетом у 14,162 млрд євро. Його основна мета – інвестування в інфраструктуру, транспорт, відновлювані джерела енергії, ініціативи, пов'язані із «зеленим курсом» ЄС, і приватний сектор (малий і середній бізнес, МСП). Ці інтервенції додатково підтримуватиме Гарантійний механізм Західних Балкан (англ. Western Balkans Guarantee Facility), який дозволить розблокувати додаткові можливі інвестиції обсягом до 20 млрд євро протягом наступного десятиліття.
- Підтримка Західних Балкан у боротьбі з COVID-19 і відновлення після пандемії – це схвалений Європейською комісією пакет екстреної допомоги обсягом 3,3 млрд євро, частину яких перерозподілили з «ІПА III», а також залучили за допомогою чи через макрофінансову допомогу ЄС і підтримку міжнародних фінансових установ, зокрема Європейський інвестиційний банк.

Частина цього фінансування також надходить з Фонду солідарності ЄС, який став доступним для країн, що ведуть переговори про вступ до ЄС, а також через Інструмент сприяння стабільності та миру («ІСПС»).

Однак тут слід підкреслити, що доступ до «ІПА» мають лише країни-кандидати, тому Україна могла б використовувати його механізми й структуру фінансування лише як джерело натхнення.

З іншого боку, структура фінансування, що надається Україні в межах *Інструменту сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва («НДІСІ»)*, має подібну до «ІПА» логіку й механізми і як така складається з трьох груп інтервенцій: географічні (національні) програми, тематичні програми й заходи швидкого реагування. Але механізм «НДІСІ» не передбачає схожих операцій фінансування, як-от через Структурні фонди ЄС.

ПРОГРАМИ СПІВОВАРИСТВА ЄС ТА ІНШІ ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ ЄС

Україна нещодавно приєдналася до двох важливих програм: «Горизонт» і «Креативна Європа». Проте є кілька інших важливих програм ЄС (Співтовариства), до яких Україна повинна прагнути отримати доступ, поки це можливо для третіх (асоційованих/кандидатів) країн. Як і до згаданих двох програм Співтовариства («Горизонт» і «Креативна Європа»), незабаром Україна має знову приєднатися до таких програм, як «Фіскаліс» (загальний бюджет – 269 млн євро) та «Митниця» (950 млн євро) у новій фінансовій перспективі (2021–2027), оскільки Україна брала участь у попередніх програмах («Фіскаліс-20» і «Митниця-20»).

Україна вже бере участь в інших програмах ЄС, як-от «Еразмус+», «ЄС для здоров'я» (EU4Health) та деяких інших. Радимо продовжувати прагнення до такої ж участі в інших програмах Співтовариства ЄС, оскільки це дозволить українським юридичним і фізичним особам, по-перше, налагодити зв'язки та співпрацю зі своїми колегами в країнах-членах ЄС; по-друге, користуватися новими джерелами фінансування; а по-третє, отримувати найновішу інформацію/ноу-хау/дослідження/рішення й тенденції в різних галузях.

Перш за все, у 2021 році ЄС вирішив не тільки зробити згадані програми Співтовариства ЄС доступними для країн Східного партнерства, а й навіть покрити 50% вартості «вхідного квитка», тобто внеску, який сплачують країни-учасниці.

Інші програми Співтовариства ЄС, долучення до яких варто розглянути Україні:

- **Програма «Цифрова Європа»** з бюджетом у майже 8 млрд євро. Її головна мета й пріоритет – підтримка цифрової трансформації та «зеленого переходу».

- **InvestEU.** Програма спрямована на залучення додаткового приватного та державного фінансування (щонайменше 372 млрд євро на 2021–2027 рр. разом із фінансуванням із бюджету ЄС у розмірі 26,2 млрд євро) для інновацій та створення робочих місць, причому щонайменше 30% фінансування буде спрямоване на досягнення кліматичних цілей ЄС. Програма призначена для країн-членів та структур ЄС. А втім, нещодавно ЄС представив подібну ініціативу для країн «Східного партнерства» – Економічний та інвестиційний план – і деякі програмні ініціативи для України з бюджетом у 6,47 млрд євро, які фінансуватиме як ЄС, так і інші державні/приватні джерела. Їхня суть полягає в тому, щоб забезпечити таке фінансування ЄС (як у випадку гарантій банківських позик), що розблокує та надасть доступ до фінансування не з ЄС (тобто приватного).

Тоді Європейська комісія зможе стверджувати, що Україні немає потреби приєднуватися до програми InvestEU, оскільки їй пропонується схожа альтернатива.

- **Механізм «З'єднання Європи»** (англ. Connecting Europe Facility). Ця програма з бюджетом у 20,73 млрд євро, знову ж таки, надає фінансування проєктам та ініціативам країн-членів і структур ЄС. Її мета – сприяння тіснішій співпраці в межах ЄС у трьох ключових сферах: енергетика, транспорт і телекомунікації. 60% фінансування Механізму «З'єднання Європи» спрямоване на підтримку кліматичних цілей ЄС.

- **Програма «Громадяни, рівність права і цінності».** Ця Програма (бюджет 1,56 млрд євро), як випливає з її назви, спрямована на захист прав і європейських цінностей переважно через проєкти, які реалізуються громадськими організаціями. Інший фокус Програми – громадська діяльність, боротьба з насильством і дискримінацією.

- **Фонд інтегрованого управління кордонами.** Фінансування через цей Фонд (7,39 млрд євро) йде, наприклад, на закупівлю необхідного обладнання, розвиток

ІТ, програмних рішень і навчання. Попри те, що Фонд передусім призначений для країн-членів ЄС, Україна могла б запропонувати долучитися до його діяльності, хоч вона й отримує суттєву матеріальну допомогу ЄС через інші фінансові механізми.

- **Європейська космічна програма.** Ця Програма ЄС (загальний бюджет 14,88 млрд євро) зосереджена на використанні космічних технологій для підвищення та підвищення ефективності в інших секторах, таких як сільське господарство, транспорт, телекомунікації. У цих сферах Україна має значний потенціал (ноу-хау, технології, кваліфіковані кадри, досвід роботи в космічній галузі) і може зробити свій внесок у відповідні спільні дії ЄС.
- **Фонд внутрішньої безпеки.** Ця програма спрямована на покращення безпекової ситуації в ЄС у сферах боротьби з тероризмом, організованою злочинністю, радикалізацією, кіберзлочинністю тощо. Знову ж таки, Україна може суттєво сприяти досягненню цих цілей і могла б подати себе як важливий партнер у відповідних сферах, а отже – використати ці аргументи для долучення до програми.
- **Європейський оборонний фонд** є ключовим інструментом (з бюджетом у 7,95 млрд євро на багаторічну фінансову перспективу 2021–2027 рр.), який сприяє співпраці між компаніями, що займаються дослідженнями оборонного потенціалу і технологій. Незважаючи на те, що Фонд доступний лише для компаній країн-членів ЄС, слід вивчити можливість участі українських компаній у таких консорціумах з огляду на останній стрімкий розвиток і досягнення української оборонної промисловості. Експертиза, досвід, дослідження і розробки українських компаній повинні зацікавити європейський оборонний сектор.

Рекомендація №2: уряду України слід проаналізувати програми Співтовариства ЄС, в яких він ще не бере участь, і вирішити, чи мають вони додану вартість для України. Якщо відповідь ствердна, слід розпочати попередні консультації з ЄК². Також доцільно зарезервувати фінансові асигнування для сплати «вхідних квитків». Належний розрахунок і оцінка як витрат, так і вигод від участі в програмах ЄС слід здійснити до подання офіційного запиту на приєднання до них. Варто уникати можливого сценарію, за якого Україна більше вкладає в програму ЄС, ніж отримує від неї.

Однак участь у багатьох фондах ЄС обмежена лише країнами-членами, і треті країни, які не є членами, самі по собі не можуть долучитися до них. Йдеться про Європейський соціальний фонд³, Фонд гуртування, Європейський фонд регіонального розвитку, Механізм відновлення та підвищення стійкості, низку сільськогосподарських фондів (наприклад Європейський фонд гарантій сільському господарству).

Україна знову зможе долучитися до низки програм транскордонного співробітництва (ТКС), нові етапи яких повинні розпочатися в новій фінансовій багаторічній фінансовій перспективі ЄС (2021–2027 рр.). А саме, знову з'являться можливості фінансування для прикордонних регіонів, які межують як із країнами-членами ЄС, так і з країнами «Східного партнерства»: Польщею, Угорщиною, Словаччиною, Румунією, Білоруссю та Молдовою.

Програми ТКС повинні співфінансуватися з іншого боку кордону (з боку країн-членів ЄС) через програму співтовариства ЄС «ІНТЕРРЕГ».

Крім того, також існують регіональні фінансові інструменти, які забезпечують фінансування низки регіональних стратегій щодо збере-

² На жаль, мені не відомо про відповідні ініціативи української влади. Можливо, такі консультації вже відбуваються.

ження довкілля та співпраці країн-членів ЄС, а також сусідніх країн на рівні макрорегіонів ЄС – Дунайського, Альпійського, Адріатично-Іонічного регіонів та регіону Балтійського моря. Україна вже бере участь і навіть головує цього року в одній із таких ініціатив – *Стратегії ЄС для Дунайського регіону*.

Ще Україна частково отримує фінансування через *Інструмент сприяння стабільності та миру («ІСПС»)*. Він спрямований передусім на запобігання конфліктам, розбудову миру, кризове реагування, кібербезпеку та готовність до криз.

І останнє, але не менш важливе: Україна вже тривалий час отримує *гуманітарну допомогу ЄС, яку надає Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕCHO)*.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Наведені нижче рекомендації ґрунтуються на практичному досвіді, отриманому під час роботи в ЄС, і є радше неофіційними та для внутрішнього використання.

1 Чиновникам ЄС завжди хочеться знати, що будь-які запити третіх країн, незалежно від їхнього характеру, пов'язані з національними стратегіями, національними стратегічними документами, оцінками потреб тощо. Будь-які запити України на доłącнення до програм/інструментів фінансування ЄС повинні містити ґрунтовну й фактологічну аргументацію та визначення національних стратегічних інтересів (у контексті приєднання до програм ЄС). Між національними стратегіями й можливостями, які пропонують відповідні фінансові інструменти ЄС, має бути логічний зв'язок.

2 Також доцільно визначити певну «європейську додану вартість» можливої участі України в програмах ЄС. Це означає, що українська влада, подаючи заявку на участь у таких програмах, має представити будь-які попередні та/або наявні внески/проекти/дослідження/досягнення України в галузях, що стосуються «європейської співпраці» загалом. У практичному плані Україна має бути в змозі запропонувати конкретні та наочні приклади своїх внесків у поточні проекти європейського співробітництва, якими вона могла б поділитися з іншими державами-членами ЄС (або іншими країнами-учасницями). Україна справді може запропонувати низку ноу-хау та експертиз у багатьох галузях (ІТ, космічна промисловість, інженерно-будівельна галузь, машинобудування, сільське господарство), які можуть зацікавити інших європейських партнерів. Тому, перш ніж просити про доступ до нових фінансових програм ЄС, слід здійснити таку собі ревізію наявних можливостей і зібрати якнайбільше конкретних прикладів

внутрішніх програм/проектів/ініціатив. Потім перелік цих конкретних прикладів має бути представлений ЄС (і його державам-членам) як сильний і переконливий аргумент того, що Україна не лише отримає фінансову підтримку через інструменти фінансування ЄС, а й надасть ЄС багато цінних і конкретних ідей/проектів/досліджень/ноу-хау. Так буде однозначно схвалено принцип взаємності (взаємної вигоди) долучення України до фінансування ЄС.

3 Потенційний доступ України до різних інструментів фінансування ЄС також збільшить інші фінансові можливості. Це розкриє її подальший економічний потенціал – іншими словами, участь України в програмах ЄС матиме мультиплікаційний ефект як для української економіки, так і прямо/опосередковано і для ЄС. Простіше кажучи, невеликі «інвестиції» (з програм фінансування ЄС) зрештою призведуть до більших дивідендів.

4 Чиновники ЄС будуть більш схильні підтримувати участь України в інструментах фінансування ЄС, якщо в Україні існують їхні аналоги, тобто якщо подібні схеми та інструменти фінансування закладені в державному бюджеті України – наприклад у сфері регіонального розвитку (як-от Структурні фонди ЄС), сільського господарства (в Україні використовуються національні механізми фінансування, подібні до тих, що і в ЄС), енергоефективності тощо. Таким чином, додаткове використання фінансування ЄС дасть кращі й швидші результати. Це так званий ефект масштабу. Крім того, ще можна стверджувати, що Україна успішно випробувала схеми фінансування ЄС, підготувала необхідні механізми впровадження та управлінський потенціал, національні структури мають досвід роботи з цими механізмами тощо.

5 Українській владі варто згадувати про українські амбіції щодо максимального зближення з ЄС та його стандартами, однак без наголошування на набутті Україною членства в ЄС. Чиновникам та

інституціям ЄС буде важко відхилити прохання України долучитися до програм ЄС, якщо вони добре аргументовані й ґрунтуються на фактах, попередньому досвіді та продемонстрованій і доведеній «доданій вартості» участі України в конкретних програмах. У політичному плані для єврочиновників буде доцільніше долучити Україні до інструментів ЄС, аніж публічно обговорювати можливе її членство в об'єднанні.

6 Намагаючись отримати фінансування ЄС, Україна повинна бути в змозі підтвердити свою готовність сплатити «вхідний квиток» з державного бюджету за участь у цих програмах ЄС.

7 Можна також обережно послатися на приклад інших третіх країн (особливо із Західних Балкан), які долучилися до програм ЄС, усе ще недоступних для України. Україна може з певними застереженнями стверджувати, що такий прецедент з часом може бути поширений також на неї та інші країни «Східного партнерства».

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» (ЦНЄ) заснований у 2017 році як незалежний аналітичний центр. Попри новий бренд, він базується на досвіді команди, яка разом працює з 2009 року (раніше в рамках Інституту світової політики). Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та безпеки в регіоні, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО. Під інтеграцією ми вбачаємо не стільки формалізоване членство, скільки запозичення найкращих стандартів і практик для фактичної належності України до євроатлантичного ціннісного простору.

Докладніше про Центр «Нова Європа»: neweurope.org.ua